

Caizer Stănescu

judetul Galați, n. 1921

„Ne-au dus ca florile și am venit ca ciorile”

Când ne-au dus pe noi în iunie 1942, ne-au zis că ne dău pământ și case, că ne dău de toate. Dar noi știam cum stau treburile. În drum spre Bug am văzut tranșeele în care au fost împușcați evrei. Și pe noi ne-au dus acolo ca să ne omoare.

Am mers două luni cu căruțele și caii. Acolo au fost făcute 500 de bordeie pentru 5000 de țigani. Erau săpate în pământ, ca un beci. N-aveau greamuri, n-aveau usă, la început n-aveau nici sobă. Mai târziu am săpat o groapă și ne-am făcut sobă. Când era zăpadă, se îngheșau câte două sau trei familii într-un bordei. Dar nu încăpeau toți și peste o mie de oameni au murit înghețați. Oamenii n-aveau nici destule haine. Noi am fost duși pe timp de vară și eram numai în cămașă. N-aveam alte haine. Hainele noastre erau în căruțele care ne-au fost luate. Un ofițer român ne-a cercetat și ne-a luat tot: bani, aur, tot ce aveam în buzunar.

În mijlocul bordeilor era o primărie. Cine a apucat, a intrat acolo în primăria aia. Dar nu era căldură și în fiecare noapte mureau câte doi, câte trei. Luau hainele de pe ei și-i aruncau pe geam în pielea goală. S-a făcut acolo un morman de morți.

Trebua să ducem cereale la gară, iar la întoarcere să căram piatră pentru drumuri. Am fost foarte chinuți și n-aveam voie să părăsim lagărul. Pe cine prindea că pleca în sat să cumpere ceva de mâncare, trebuia să se pună cu fața-n jos și primea 25 de lovitură de bătă la dos.

Primăvara ne-au dus într-o pădure. Acolo nu era nimic, iar următorul sat [era] la 20 de kilometri de noi. Trebuia să tăiem pădurea. Dar țiganiii nu se pricepeau la tăierea copacilor. Când cădea un copac erau și alți țigani împrejur care tăiau alți copaci. Nu erau învățați. Copacul cădea pe ei și mulți acolo mureau.

Ca să ne pregătim de larnă, ne-am făcut apoi bordeie din frunze și vreascuri. Trebuia să mergem zece kilometri pe jos ca să ne luăm rația de hrana. Ca să aducem apă mergeam doi kilometri. Primeam 300 de grame de porumb și cartofi de persoană pe zi. Și ne mai dădeau turto din acela, care rămâne de la presarea uleiului. La întoarcere, se mai întâmpla să ne înghețe alimentele.

Când s-a spart frontul la cotul Donului, fiecare a fugit cum a putut. Armata ne spunea: „Vedeți ce faceți, că noi ne retragem”. Cine n-a reușit să-și facă rost de o căruță și avea copii, îi ducea în brațe, îi băga într-un sac sau îi ducea pe umeri. Și a fost o vreme, de Doamne fereștel începuse ploaia.

Pe drum ne-a ajuns un neamț din urmă, care a luat calul de la o căruță ca să-și pună armele pe cal. În căruță erau 11 copii și când au început să plângă, neamțul a pus mitraliera și-i împușcat pe toți. Curgea sângele din căruță cum curge apa. Până și astăzi îmi vine să plâng dacă mă gândesc.

Când am ajuns la Nistru lângă Tiraspol, mă, parcă eram blestemați sau mai șițui eu ce, a venit un viscol... Noi eram doar în cămașă. Am așteptat acolo, că a început un vânt puternic care a durat două zile. Țiganii au murit ca potârnichile. Și am plecat mai departe, chinuți, înfometăți, bătuți. Din aurul nostru, din covoarele noastre, din hainele noastre frumoase nu mai rămasese nimic. Am ajuns cu ce am avut pe noi.

Când am ajuns la Prut, trecerea era blocată. Am fost nevoiți să ne întoarcem 30-50 de kilometri și să ajutăm la seceratul grâului într-un sat din Basarabia. Nouă ne-a fost frică că o să ne ducă iarăși în Transnistria. În satul acesta am mai rămas două luni. Acolo a izbucnit tifosul exantematic și au murit mulți țigani. A fost multă suferință.

Doi ani am fost în Transnistria. Ne-au dus în 1942 și ne-am întors în 1944. Ne-au dus ca florile și am venit ca ciorile.

După ce ne-am întors, am început să facem cazane. Am făcut căldări, fărașe, castroane. Aici ne-am descurcat bine. Am muncit mult și am reușit să ne cumpărăm căruță și cai.

